

Odvaha převzít odpovědnost

Řeč o budoucnosti Evropy

Karl von Habsburg

11. ledna 2024

V polovině prosince loňského roku navštívil Vídeň můj přítel z Ukrajiny, Ihor Zhaloba, historik z Černivců, univerzitní profesor, člen Akademie věd Ukrajiny, spolupředseda rakousko-ukrajinské historické komise, prezident Panevropské unie Ukrajina a voják. Tři dny po svých 58. narozeninách, 24. února 2022 v den vpádu ruských vojsk, se dobrovolně přihlásil do armády. Díky svým četným kontaktům v několika zemích Evropské unie mohl snadno odejít na Západ. Ale to pro něj nepřicházelo v úvahu. Svým studentům opakovaně vysvětloval, že jako zodpovědní občané jsou sami odpovědní za další vývoj Ukrajiny. Jak by v takové situaci mohl odejít do zahraničí? Zamával by snad z dálky svým studentům a řekl: Je hezké, že bráníte zemi, když já jsem v bezpečí? Takový postoj se k němu nehodí. Mimochodem, využil svého volna, aby přijel do Vídně, protože z Ukrajiny mohl odjet na zvláštní povolení. Po téměř dvou letech, které strávil jako řadový voják na frontě, nikdo nepředpokládal, že by utekl.

Proč tento příběh zmiňuji? Můj projev o budoucnosti Evropy má název "Odvaha k odpovědnosti". To je také motto, které jsem zvolil pro letošní rok, motto, které je skutečnou výzvou. Protože dokud život běží normálně, dokud žijeme v míru a blahobytu, je snadné říci: budu plnit své povinnosti, dělat svou práci, tu a tam se zapojím. Ale kolik odvahy je třeba ve výjimečné situaci, jakou je útok na vlastní zemi, na svobodu, nezávislost, na hodnotový systém, o němž člověk věří, že ho zastává, na vlastní rodinu atd. Odvahy k tomu, aby člověk skutečně

převzal plnou odpovědnost? Ihor Zhaloba při rozhovorech, přednáškách a interview ve Vídni jasně řekl ještě něco jiného: Na Ukrajině nejde jen o válku Ruska proti Ukrajině, ale o obranu Evropy proti despotickému systému. Osa Moskva – Peking - Pchjongjang - Teherán zpochybňuje náš hodnotový systém. Hodnotový systém, který je založen na pravidlech, na mezinárodním právu, a nikoli na násilí a ničení.

Co by se stalo, kdyby Rusko vyhrálo válku proti Ukrajině? Nejenže by byla zcela zničena jedna evropská země, nejenže by do zemí Evropské unie přišly další miliony uprchlíků, ale ruská vojska by stála na hranicích s Maďarskem, Slovenskem, Rumunskem a Polskem. Evropa by byla otevřená jakékoli další agresi ze strany despotického režimu v Moskvě. Mnozí si teď řeknou: NATO přece Putin nenapadne. Také doufám, že tomu tak bude. Ale budme k sobě upřímní: ekonomický gigant Evropské unie, bohatý Západ, zatím nedokázal zvýšit své výrobní kapacity různých druhů munice tak, aby mohl dosáhnout jasné palebné převahy s odpovídajícími dodávkami na Ukrajinu. A to nemluvíme o dodávkách moderních zbraňových systémů, které by Ukrajině umožnily rozvinout technologickou převahu na bojišti.

Dámy a pánové, někteří z vás si jistě vzpomenou na jméno Enrico Berlinguer. Byl generálním tajemníkem italské komunistické strany v době studené války mezi Východem a Západem. Jeden z takzvaných eurokomunistů. Můj otec ho občas citoval výrokem, v němž on, Berlinguer, řekl: Musíte brát vážně, co říkají Rusové. Jsem zastáncem pozorného naslouchání tomu, co nám neustále říká sám Vladimir Putin a jeho propagandisté. Abychom neupadli do paralýzy strachu a neschovávali hlavu do písku v mylném přesvědčení, že když necháme Ukrajinu Putinovi, vše se vrátí do stavu před 24. únorem 2022. Abychom dokázali jasně zhodnotit situaci a znovu získali odvahu převzít odpovědnost, kterou Evropa, západní svět, nyní potřebuje.

Putin nechce mír. Zcela přeměnil ruskou ekonomiku na ekonomiku válečnou. To znamená, že počítá s dlouhou válkou. Nebere ohledy na své obyvatelstvo a upaluje je k smrti brutálními útoky pěchoty. Jasně nám říká, že chce nový světový řád. Jasně popřel právo Ukrajiny na existenci před vyhlazovacím útokem na ni. On a jeho propagandisté nám jasně a jednoznačně říkají, že přinejmenším východní polovinu Evropy - tedy to, co kdysi bývalo východním blokem - považují za svou doménu. Vezmeme-li v úvahu tato prohlášení Moskvy, je zároveň jasné, proč se mýlí ti, kteří se domnívají, že každá dodávka zbraní na Ukrajinu by jen prodloužila utrpení a způsobila ještě více obětí. Opak je pravdou. Čím dříve poskytneme Ukrajině naši podporu, abychom ze země vyhnali ruskou ničivou armádu, tím dříve válka skončí.

Když mluvíme o útoku, nesmíme ho vnímat jen jako útok vojenský. Již několik let pozorujeme masivní vlivovou kampaň Moskvy na evropské země. Patří sem pokus o státní převrat v Černé Hoře v roce 2016 i aktivity takzvaného „humanitárního centra“ v srbském Niši. Ve skutečnosti nejde o nic jiného než o velkou ruskou špionážní organizaci. Zamysleme se nad různými dezinformačními kampaněmi, které si razí cestu evropskou společností. Zamysleme se nad ruskými narativy, které jsou v této zemi stále zakotveny v myslích mnoha lidí. Příběhy jako ten, že občanské hnutí na východní Ukrajině a na Krymu usiluje o připojení k Rusku, jsou stejnou lží jako tvrzení, že na Ukrajině už nebude povoleno mluvit rusky. Přesto se tyto příběhy stále vracejí.

Stejně tak přežívá historka, že Západ na konci dělení Německa dal Moskvě slib, že se NATO nebude rozšiřovat. I když to zpravodajové státních televizí nebo autoři v novinách s vysokým nákladem neustále opakují, tyto příběhy jsou a zůstávají nepravdivé, jsou a zůstávají ruskou dezinformací. Takový slib by nebyl ničím jiným než novým paktem Hitler-Stalin a Evropu by rozděloval na dvě sféry vlivu. Země, které získaly svobodu a nezávislost v důsledku rozpuštění železné opony, Varšavské smlouvy a Sovětského svazu, měly na výběr: buď pokračovat v paktu s Moskvou, nebo se připojit k EU a NATO a zajistit si bezpečnost, právní stát, demokracii, svobodu a tržní hospodářství. Právě tato svoboda spojení byla zakotvena v různých smlouvách, z nichž některé byly uzavřeny i se Sovětským svazem. Každý, kdo tvrdí opak, je buď ignorant, nebo lže. V obou případech se musíme proti těmto narativům důrazně postavit, protože jsou součástí destabilizace našeho svobodného, demokratického a ústavního řádu. Musíme také zaujmout jasný postoj vůči všem stranám, které nás klamou, že s Putinovou vládou lze podepsat mírovou smlouvu. Mnozí politici tomu pravděpodobně uvěřili po válce Moskvy proti Gruzii v roce 2008 a po zahájení války proti Ukrajině v roce 2014. Skutečnost je však taková, že Putin porušil všechny smlouvy a každou přestávku využil jen k přípravě další agrese.

Nemusíte být nutně fanouškem ukrajinského prezidenta Zelenského. Já jsem ho také kritizoval. Nemyslím si, že všechna jeho rozhodnutí jsou dobrá. Ale opustit sál během projevu Zelenského v rakouském parlamentu, kam byl připojen online, a pak demonstrovat před parlamentem s ruskými vlajkami za neutralitu, ukazuje na vážné tendence ke zradě. Každý, kdo takovým stranám a politikům dovolí diktovat obsah politické debaty, ztratil jakýkoli nárok na vůdčovství. Dámy a pánové, rád bych to ilustroval konkrétním příkladem: Ukrajina požádala Rakousko mimo jiné o odminovací zařízení v osvobozených oblastech. Jedna strana, která má dohodu s Putinovou stranou, využila této žádosti ke zkreslení faktů v tom smyslu, že Ukrajina žádá Rakousko o vyslání vojáků k odminování frontové linie. Rakouská spolková vláda místo toho, aby se této nestoudné lži co nejpřísněji postavila, prohlásila, že vyslání vojáků nepřichází v úvahu z důvodu neutrality. Takto se politická odpovědnost nenaplňuje. Z ukrajinské strany se o vyslání vojáků na Ukrajinu nikdy nemluvílo. A nasazení odminovacích zařízení pro osvobozené oblasti není v rozporu s neutralitou. Protože klíčové slovo neutralita bylo zmíněno, rád bych se jím krátce zabýval. Je známo, že nejsem příznivcem neutrality. Je také dobře známo, že rakouská neutralita je koncept z období po druhé světové válce. Od té doby se geopolitická situace drasticky změnila a proto považuji koncept rakouské neutrality za zastaralý. Mělo by být také známo, že neutralita neposkytuje žádnou ochranu před vojenskou agresí. Příklady od Belgie přes Kambodžu až po Ukrajinu jsou dobře známy.

Právě zvýšení kvality politické debaty je to, co budeme potřebovat. V červnu se bude volit Evropský parlament a v Rakousku a v dalších zemích se letos budou volit také národní parlamenty. Mnoho lidí má stále dojem, že Evropský parlament není tak důležitý. Politické strany se v evropských volbách zaměřují spíše na národní nebo dokonce místní témata. Voliči využívají evropské volby k tomu, aby se dostali na kobylku své národní vlády nebo ji potvrdili. To je krátkozraké. Evropský parlament je spolu-zákonodárcem na úrovni EU.

Pokud nyní někdo přijde s námitkou, že Evropský parlament není skutečným parlamentem, protože mu chybí právo iniciativy, pak je to formálně správně. Nic to však nemění na

skutečnosti, že je spolu-zákonodárcem. A navíc, většina národních parlamentů hlasuje především o vládních návrzích zákonů, a to zrovna není argument ve prospěch potřeby práva iniciativy. Složení Evropského parlamentu rozhodne o tom, zda se Evropská unie vyvine v geopolitického hráče, kterého vzhledem k situaci ve světě potřebujeme, pokud chceme jako Evropané stále hrát roli na světové politické scéně.

Neustále znovu se objevují hlasy, většinou z populistických hnutí, které chtějí zredukovat Evropskou unii na čistě celní unii, které chtějí přímou volbu Evropského parlamentu zrušit, aby místo toho byli do Štrasburku posíláni delegáti z národních parlamentů. Sní o zredukování všech nadnárodních prvků EU na čistě mezivládní, to znamená čistě mezistátní spolupráci, nebo se chtějí zcela vrátit k národnímu státu.

Dámy a pánové, my už nežijeme v padesátých letech minulého století. Svět se od té doby posunul. Návrat k národním státům může být nejlépe poměřován zkušeností malých států německého spolku před více než 200 lety. Pak přišel Napoleon. Důsledky všichni znáte, včetně pruského militarismu, který Evropě nepřinesl nic dobrého. Dnes už hrozbou není pruský militarismus. Mnozí by dokonce byli rádi, kdyby se Německo už vzdalo svého váhání v evropské bezpečnostní politice. Hrozba dnes spočívá ve výše zmíněné ose Moskva, Peking, Pchjongjang a Teherán. A pak je zde mnoho mocností, které se ještě nerozhodly, na čí stranu se postaví.

Evropská unie jistě není zdaleka dokonalá. EU potřebuje vnitřní reformy. To bezpochyby. EU vznikla na základě zkušeností ze dvou světových válek a cílem bylo zabránit válkám v rámci tohoto společenství. To se také podařilo. EU se také podařilo rozšířit zónu demokracie a právního státu přijetím nových členských států. Stačí si vzpomenout na vstup Španělska, Portugalska nebo Řecka, které měly dříve vojenské vlády. Vzpomeňte i na přistoupení mnoha středoevropských zemí, v nichž dříve vládl komunismus. Evropské sjednocení bylo do značné míry zaměřeno dovnitř. Ve stínu konfliktu mezi Východem a Západem to bylo oprávněné. Ve fázi reorganizace Evropy po pádu železné opony to bylo pochopitelné a v důsledku politiky rozšiřování to přineslo i pozitivní politické a hospodářské dopady. V současné globální politické situaci by se však setrvání na této orientaci dovnitř rovnalo politice „hlavy v písku“. Proto je otázka geopolitické orientace Evropské unie na denním pořádku. Mimochodem, tato geopolitická orientace byla součástí celoevropské koncepce evropského sjednocení již před 100 lety. Je tedy načase, abychom ji začali realizovat.

Dámy a pánové, vážení přátelé, jistě si vzpomínáte na zprávy z prosince loňského roku o raketových útocích jemenských povstalců Hútiů na lodě v Rudém moři, jejichž trasa vedla přes Suezský průplav. Možná jste se v obchodních zprávách dočetli, že podniky v Evropě prodloužily svým zaměstnancům vánoční dovolenou. Nebylo to způsobeno žádnou podnikatelskou iniciativou na oživení průmyslu volného času, ale bylo to důsledkem těchto raketových útoků v Rudém moři. Pro lodní společnosti se prostě stalo příliš nebezpečným, aby se vydaly na krátkou cestu Suezským průplavem. A cesta přes mys Dobré naděje trvá o několik týdnů déle.

V době rusko-japonské války, před zhruba 120 lety, neměl takový konflikt dopad na pracovníky v žádné evropské zemi. Byly to jen neosobní zprávy, které se k nám dostaly. Dnes se několik raket vypálených nějakou teroristickou skupinou na jižním cípu Arabského poloostrova pracujících v Evropě přímo dotýká. Pohled na mapu světa a znalost událostí, které se odehrávají

kdekoli po celém světě, patří dnes k základní výbavě politického řemesla! Kdo sní o návratu k národnímu státu, patří do kabinetu kuriozit, ale rozhodně ne do Evropského parlamentu nebo jiné politické funkce. Konflikty a války v dnešní době již nelze vnímat izolovaně. Útoky v Rudém moři přímo souvisejí s konfliktem na Blízkém východě, který počátkem října loňského roku přerostl v brutální válku. Některé z útoků dronů na izraelská města jsou prováděny stejnými drony, které byly použity k útokům na ukrajinská města. Teroristické jednotky Hamásu získaly část výcviku od stejné žoldnéřské skupiny, která tak krvavě dobyla Bachmut a která provádí svůj teror v afrických zemích na přímý příkaz Kremlu.

Když se zmiňuji o válce na Blízkém východě, není to proto, že bych vám nyní mohl předložit řešení, ale proto, že je to jen jeden z příkladů potřeby geopolitické orientace Evropské unie. Bližší pohled na tento blízkovýchodní konflikt, na tuto válku, by rovněž přesahoval rámec mého projevu, který je zaměřen na Evropu - nikoli však jako izolovaný pohled na Evropu. Před rokem jsem se ve své řeči o budoucnosti Evropy, která tehdy nesla název "Bezpečnost díky jednotě", zaměřil na Čínu. V našich vztazích s Čínou také potřebujeme "odvahu převzít odpovědnost", jak zní motto letošního projevu. Mnoho politiků v Evropě si zřejmě stále neuvědomuje, že v Číně vládne totalitní komunistický režim, to za prvé, za druhé že Čína usiluje, aby se stala světovou velmocí číslo jedna, a do třetice že otevřeně prohlašuje, že si chce Tchaj-wan v případě potřeby přičlenit vojensky. Příklad Hongkongu jasně ukazuje, že komunisté jsou velmi flexibilní, pokud jde o dohody, ale pak jsou velmi odhodlaní prosadit svůj vlastní systém. Totalitní komunistický režim v Pekingu prosazuje strategii, která zpochybňuje náš systém občanských a politických svobod, systém lidských práv. Když Čína mluví o lidských právech, má na mysli svůj vlastní výklad lidských práv, který je zjevně v rozporu s mezinárodním řádem. Snaží se vytvořit nový mezinárodní řád s vlastní ideologií. A když jednotlivé země EU zablokovaly jasný postoj EU vůči Číně, projevil se rozsah čínského vlivu.

Nyní pravděpodobně vyvolám silný odpor u mnoha hlasatelů politické korektnosti. Podle mého názoru však šéfka italské vlády Giorgia Meloniová projevila odvahu převzít odpovědnost: stáhla Itálii z čínského projektu "Nové hedvábné stezky", protože tento projekt pro Čínu neznamena pouze hospodářskou spolupráci, ale sleduje jasné politické cíle spočívající v uplatňování vlivu. EU Čínu jako systematického soupeře definovala, ale zatím z toho nevyvodila žádné reálné důsledky. V čínských lobbistických organizacích stále sedí příliš mnoho evropských politiků a bývalých politiků, stejně, jak bylo běžné, že mnozí bývalí politici měli - a někteří zřejmě stále mají - výplatní pásky v Rusku.

Evropa, Evropská unie, se musí znovu soustředit na své vlastní silné stránky. Jednou z těchto silných stránek je právní stát. Despotismus, totalitarismus a naprostá ideologizace politiky jsou v příkrém rozporu se zásadami právního státu. Právní stát znamená, že každý je vázán zákonem, bez ohledu na to, zda je král nebo žebrák, muž nebo žena, bohatý nebo chudý... a všechna další přirovnání. Právní stát umožnil vznik soukromého vlastnictví. Soukromé vlastnictví zase podmínilo prosperitu, která z Evropy na dlouhou dobu učinila jednu z předních mocností. Právní stát ovšem znamená odpovědnost za vlastní činy. Odpovědnost zase umožňuje svobodu, protože svobodný může být pouze ten, kdo je připraven nést odpovědnost. Současně pouze odpovědnost může svobodu zaručit, protože ti, kdo nejsou připraveni odpovědnost nést, se musí podřizovat pokynům druhých, a proto svobodu nemají.

Musíme to znovu a znovu zdůrazňovat, protože svobodu ani právní stát nelze považovat za samozřejmost. Pokušení pohodlnosti je zde stejně nebezpečné jako pokušení výkonu moci.

Právě tento princip právního státu je dnes na evropské úrovni často narušován. Nejen vlivem despotických a totalitních systémů, ale do značné míry i konfliktem mezi etatistickými a paternalistickými ideologiemi na jedné straně a ideou svobody na straně druhé. Lze také hovořit o konfliktu mezi primátem politiky na jedné straně a primátem práva na straně druhé. Podstatou liberálního právního státu není státní prosazování určité ideje štěstí a blahobytu pro všechny. Úkolem liberálního právního státu je zajistit spravedlnost a svobodu!

Tato myšlenka liberálního právního státu je nejlepší a nejúčinnější ochranou před masivní polarizací, která charakterizuje naši dnešní evropskou společnost. Ideologie, která sleduje primát politiky, si nárokuje, že smí regulovat všechno a že může regulovat všechno. Čím více to však politika dělá, tím více se prohlubuje konflikt s právem. Tento konflikt se stále vyostřuje, protože stále méně vládne právo, tj. vláda zákona, ale spíše rovnováha moci. Z dlouhodobého hlediska je tento konflikt pro Evropu škodlivý.

Právní stát, který chrání spravedlnost a svobodu a nevnucuje všem lidem určitou ideologii, je stále významnou charakteristikou přitažlivosti Evropy, EU. Když dnes země usilují o vstup do Evropské unie, nečiní tak proto, že by se chtěly podřídit paternalistickému státu, ale proto, že usilují o spravedlnost a svobodu, a o prosperitu, která z toho vyplývá. Ukrajinci znají despotii a totalitu z dob vlády Moskvy, Albánci ji znají z dob komunismu, stejně jako národy bývalé Jugoslávie. Právě proto je politika rozšiřování Evropské unie jednou z jejích silných stránek, kterou je třeba strategicky využít. Jeden z těchto procesů rozšíření probíhá již 20 let, ale bez jakéhokoli skutečného pokroku. Mluvím konkrétně o zemích jihovýchodní Evropy, nebo jak se v žargonu EU říká: o západním Balkánu. V roce 2003 bylo těmto zemím přislíbeno přijetí do EU. Ani po 20 letech nebyla se všemi zeměmi zahájena jednání. To je samozřejmě do značné míry způsobeno politikou v těchto zemích. Politika Černé Hory byla v přístupových jednáních mnohem rozhodnější než nyní. Nelze přehlédnout nedostatek právního státu v Albánii. Do značné míry je to však způsobeno i nedostatečnými ambicemi v politice EU. Pokud 27 různých zemí sleduje různé cíle a pokud tyto cíle nejsou ničím jiným než blokádami, nemůže se nic pohnout kupředu. Peníze, které do regionu proudí, částečně stmelují politické struktury a udržují u moci stále tytéž skupiny, které nemají motivaci provádět reformy, protože za dané situace mají přístup k penězům. Bosna a Hercegovina je toho dobrým příkladem. Milorad Dodik, silný muž Republiky srbské, může nerušeně pokračovat ve své politice destrukce. Na stavbách v hlavním městě Banja Luka je vidět, jak ruský vliv každým dnem roste. Daytonská dohoda ukončila válku, ale nevytvořila stabilní řád. Právě jeho vytvoření je jedním z úkolů evropské zahraniční politiky. Moskva by neměla být brána v úvahu. Vliv Moskvy slouží pouze k destabilizaci Evropy. Dlouhá léta byl upřednostňován silný srbský muž Alexander Vučić. Pochází z hnízda válečného zločince Slobodana Miloševiče a jeho politika je lepší jen proto, že už nevede válku proti celému Balkánu. Způsob, jakým zapálil Republiku Kosovo, však pozná i slepý. Jeho vláda nemá s demokracií a právním státem nic společného. Masivní manipulace s volbami v prosinci loňského roku je jen jedním z příkladů. Vučić má blíže k Moskvě než k Evropské unii. Zmíněné špiónážní centrum v Niši je jedním příkladem, proruská mediální linka v zemi je dalším. Naproti tomu Kosovská republika je jasně orientována na Západ. Nyní, po nespočetných

průtahách, blokáдах a nesplněných slibech ze strany zemí EU mohou Kosované konečně cestovat bez víz. Vzpomeňme na útoky srbských teroristů na ochranné síly NATO v Kosovu na konci května loňského roku. Mnoho vojáků NATO bylo zraněno, někteří utrpěli trvalá zranění. Co se stalo? Na Kosovo byly uvaleny sankce. Něco není v pořádku. V žádném případě se nesnažím vykreslit kosovskou vládu jako bezchybnou. Premiér Albin Kurti je známý jako nacionalista a provokatér. V žádném případě však nelze ospravedlnit, že s Vučićem a jeho systémem se zachází v rukavičkách. Srbsko se bude muset rozhodnout, zda chce vstoupit do EU, nebo zda chce být ruskou či čínskou výspou na Balkáně. EU musí podle toho reagovat.

I v nedávné minulosti došlo k rozhodnutím, která ukazují, že Evropská unie je docela dobře schopna přijímat správná geopolitická rozhodnutí. Konkrétně mám na mysli kandidátský status Ukrajiny, rozhodnutí zahájit přístupová jednání s Ukrajinou a Moldavskem a kandidátský status Gruzie. Skutečnost, že toto rozhodnutí mohlo být učiněno pouze pomocí triku, protože jedna země vznesla námitky, však ukazuje, jak obtížné je tento geopolitický rozměr Evropské unie realizovat. Dlouhou dobu byly tyto země součástí tzv. politiky sousedství, která vstup vylučovala. Touha těchto zemí vstoupit do EU nám ukazuje, jak atraktivní EU je i dnes. Musíme o tuto geopolitickou rostlinu pečovat, aby mohla růst.

Dámy a pánové, milí přátelé, když mluvíme o Ukrajině, Gruzii a Moldavsku, mluvíme o regionu, v němž se bude rozhodovat o budoucích vztazích mezi Evropou a Ruskem. Všechny tyto tři země mají s vládou Moskvy své zkušenosti. Všechny tři země usilují o vstup do Evropské unie právě na základě těchto zkušeností. Usilují o svobodu, demokracii, právní stát, svobodnou ekonomiku, chtějí se vymanit z moskevského despotismu. Rád bych zde zmínil ještě jednu zemi, a to Arménii. Tato země byla dlouho považována za věrného spojence Moskvy. Historicky to souvisí mimo jiné s křesťanskou tradicí země. Zejména genocida Arménů mladoturky během první světové války způsobila, že toto pouto trvalo tak dlouho. Arméni dlouho chtěli věřit, že Rusko je pro ně ochrannou mocností, zejména v konfliktu s Ázerbájdžánem. Skutečnost, že Arménie zde udělala vážnou chybu, se v zemi pomalu začíná uznávat. Zatímco vliv Ruska prostřednictvím bezpečnostního aparátu zůstává velmi silný, mezi obyvatelstvem a v některých politických kruzích se začínají formovat síly, které volají po jasné evropské orientaci země. Vláda podnikla některé drobné kroky, například se zavázala k nezávislosti Ukrajiny. Evropská unie má v Arménii silnou misi a doufejme, že ve své zahraniční politice zaměří na tento region ještě větší pozornost.

Pojem evropská zahraniční politika v tomto projevu zazněl již několikrát. To mě přivádí zpět k požadavku, který jsem opakovaně vznesl a který budu vznášet i nadále: Evropa, Evropská unie, potřebuje skutečnou evropskou zahraniční politiku. Evropská zahraniční politika ovšem neznamena pouze koordinaci zahraniční politiky 27 členských států ze strany vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, ale ministerstvo zahraničí EU v čele s ministrem zahraničí. Abychom toho dosáhli, potřebujeme jádro evropské ústavy, v níž bude zakotvena právě tato zahraničně-politická pravomoc Evropské unie. Tím by mimochodem byly splněny i všechny požadavky subsidiarity. Stejně jako nyní každý ministr zahraničí podléhá parlamentní kontrole své země, podléhal by ministr zahraničí EU parlamentní kontrole Evropského parlamentu, který je volen přímo občany EU.

Právě o této otázce suverenity mnozí národní egoisté tak rádi hovoří. Protože suverenita, dámy a pánové, v tomto konkrétním případě znamená schopnost jednat a utvářet. Potenciál evropské zahraniční politiky by přinesl jasnou přidanou hodnotu ve srovnání s politikou čistě národních států. Evropská zahraniční a bezpečnostní politika samozřejmě zahrnuje evropskou ochranu vnějších hranic. Samozřejmě, že Rumunsko a Bulharsko stejně jako Chorvatsko patří do schengenského prostoru. Svoboda cestování v rámci EU je pravděpodobně jedním z největších úspěchů evropského sjednocení. Nemá nic společného s otázkou azylu nebo nelegální migrace, zahrnuje však otázku ochrany vnějších evropských hranic. S tím se také při vytváření schengenského prostoru počítalo. Evropský parlament k tomu zaujal velmi jasné stanovisko.

Uvědomuji si, že této skutečné evropské zahraniční a bezpečnostní politiky nelze dosáhnout ze dne na den. Je to dlouhodobý cíl, ale je třeba o něj usilovat. Výzvy, kterým Evropa čelí, vyžadují, abychom opustili rámec malých států a uvažovali ve větších dimenzích, zejména pokud jde o zahraniční a bezpečnostní politiku.

Dotkl jsem se jen některých výzev, kterým čelíme. Když mluvím o evropské zahraniční politice, myslím také na africkou politiku, aniž bych tu chtěl nyní rozebírat. Přemýšlím rovněž o politice Latinské Ameriky a konkrétně mluvím o obchodní dohodě se státy Mercosur (jihoamerické sdružení volného obchodu). Všechny zkušenosti ukazují, že obchodní dohody slouží prosperitě všech zúčastněných. Skutečnost, že mimo jiné i exportní země jako Rakousko tuto dohodu Mercosur blokuje, s výjimkou malé liberální strany zleva doprava ve vzácné shodě, ukazuje, že trochu odvahy převzít politickou odpovědnost opravdu potřebujeme.

Dámy a pánové, drazí přátelé!

Stojíme na počátku roku, ve kterém bude několik voleb. Evropský parlament bude zvolen znovu, v Rakousku, ale i v jiných zemích, se bude volit i na národní úrovni. V demokracii se nemůžeme vzdát odpovědnosti. Demokracie vyžaduje, aby každý z nás sám osobně převzal politickou odpovědnost. V malém sporu, který jsem před časem vedl, zaznělo přísloví: moudřejší ustoupí. Mnoho lidí si toto rčení pravděpodobně pamatuje od svých rodičů z dětství. Celé to zní: Moudřejší ustoupí, hloupý spadne do potoka. Jenže, pokud se moudřejší podvolí a hloupý do potoka nespadne, vede to k vládě hloupého. Proto musíme naše témata vnést do diskuse o evropských volbách: evropská zahraniční a bezpečnostní politika, politika rozšiřování a podpora Ukrajiny, obrana demokracie, svobodná ekonomika, svoboda a právní stát. Nesmíme dovolit populistům, aby nám témata diktovali, a nesmíme se nechat zastupovat politiky, kterým chybí odvaha převzít odpovědnost a kteří jsou příliš pohodlní přijímat nezbytné výzvy.

To je moje žádost k vám: ukažme, že jsme připraveni převzít politickou odpovědnost za svobodnou Evropu!

zdroj: Řád svatého Jiří, evropský řád Domu Habsbursko-Lotrinského, česká komenda